

Джерела та література

1. Callataÿ, F. (2000). Guerre et monnayage à l'époque hellénistique. Essai de mise en perspective suivi d'une annexe sur le monnayage de Mithridate VI Eupator. *Économie antique. La guerre dans les économies antiques, Entretiens d'Archéologie et d'Histoire*, 5, Saint-Bertrand-de-Comminges, 337-364 pages.
2. Callataÿ, F. (1997). L'histoire des guerres mithridatiques vue par les monnaies, *Numismatica Lovaniensia*, Louvain-la-Neuve, 480 pages.
3. «L'impact monétaire de l'absorption romaine de la Mer Noire (2018). *Colloque: De Mithridate VI à Arrien de Nicomédie: changements et continuités dans le bassin de la Mer Noire (Ier s. av. J.-C.-Ier s. apr. J.-C.)*. Location: Paris - Université de Nanterre.
4. Callatay, F. (2009). The first royal coinages of Pontus (from Mithradates III to Mithradates V). Otto Mørkholm, *Early Hellenistic Coinage*. Cambridge, 373 pages.
5. Callataÿ, F., Bresson A. (2007). *Koine pontique*. Bordeaux, 377 pages.
6. Petratos, A., Charisopoulou. L., Chatzikonstantinou. V. (2014). Art used for Political Propaganda: The Case of Mithridates. International Hellenic University School of Humanities MA in Black Sea Cultural Studies. Thessaloniki, 44 pages.
7. Krmnicek, S. (2032). Contextual numismatics: a post-processual approach illustrated by application to Roman coins. *Heritage Science volume 11*, Article number: 256. P.11.

Єлизавета САРОСІЯН

ЕЛЕКТРОВІ ТА ЗОЛОТІ АНТИЧНІ МОНЕТИ НА КІРОВОГРАДЩИНІ ELECTRUM AND GOLD ANTIQUE COINS IN KIROVOGRAD REGION

На території сучасної Кіровоградщини зустрічається значна кількість античних монет, особливе місце серед яких посідають монети, виготовлені з електри та золота. Дані монети відігравали важливу роль в чорноморських та середземноморських торгових операціях. Знахідки електрих та золотих монет на території Кіровоградської області говорить про те, що місцеве населення мало безпосередній зв'язок з мешканцями Причорномор'я. Цей регіон знаходиться на межі Степу і Лісостепу, де в добу раннього заліза мешкали представники різних етнічних груп.

Проблеми знахідок золотих та електрих монет та території Кіровоградщини розкривається у працях М. Мієльчарека (Mielczarek, 1989), В. Орлика (Орлик, 2020 а; Орлик, 2020b; Орлик, 2021a; Орлик, 2021b; Орлик, 2022a; Орлик, 2022b), О. Сальникова (Сальников, 1959), С. Скорого та

Р. Зимовця (Скорый & Зимовец, 2014).

Серед знахідок давньогрецьких монет на території Північного Причорномор'я та Українського Лісостепу, своєрідне місце посідають монети кизікіни. Аналіз монетних знахідок говорить про те, що монети міста Кизіка були єдиними електровими монетами, які безпосередньо використовувалися для великих грошових виплат.

На території сучасної Кіровоградщини можна виділити одну із знахідок кизікінів – електровий статер. Дана монета знайдена у 2020 році у північно-західній частині Олександрійського району Кіровоградської області (Орлик, 2020). На аверсі представлено зображення немовлят Геракла та Іфікла, які борються зі зміями, внизу тунець вліво. На реверсі зображений вдавнений квадрат (*quadratum incusum*). Вага монети складає 15,91 г. Розмір статера близько 21 x 17 мм.

Про дану монетну знахідку можна сказати, що цей електровий статер відноситься до четвертої групи кизікінів. Такі монети карбувалися наприкінці V – в середині IV ст до РХ. Такий вид статера був доволі мало поширеним. Монета є потертою, тому можна припустити, що вона була в довготривалому використанні в торгових операціях.

Окрім кизікінів, на теренах сучасної Кіровоградщини на початку XX ст. було знайдено перську золоту монету Держави Ахеменідів, яка мала назву «дарік». (Сальников, 1959) Очевидно, монета отримала таку назву через зображення на аверсі перського царя Дарія I. Одну з таких монет виявлено у балці на околицях Єлисаветграда (сучасний Кропивницький). Наразі дана монета зберігається в Одеському державному археологічному музеї.

Зафіксовані знахідки античних електрових та золотих монет на території Кіровоградської області говорять про те, що тогочасне населення мало безпосередні зв'язки з мешканцями античних міст Причорномор'я. Дані монети відігравали важливу роль в чорноморській та середземноморській торгівлі.

Джерела та література

1. Mielczarek, M. (1989). *Ancient Greek Coins Found in Central, Eastern and Northern Europe*. Wrocław. 206 p.
2. Орлик, В. (2020а). До питання існування грошового обігу на території Дніпровського Правобережного Лісостепу (V – I ст. до н.е.). *Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти: тези доповідей I Міжнародної наукової конференції*, 13 травня 2020 р. Кропивницький: ЦНТУ, С. 9–13.
3. Орлик, В. (2020b). Знахідки в басейні р. Тясмину мідних монет Ольвії з Деметрою та «істрійським» варіантом міської емблеми. *Український нумізматичний щорічник*. Вип.4. 2020. С. 5–13.
4. Орлик, В. (2020с). Рідкісний статер Кизікіна четвертої групи з Кіровоградщини. *Актуальні проблеми нумізматики у системі спеціальних*

галузей історичної науки: тези доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 17-18 вересня, 2020 р. Кропивницький, ЦНТУ, с. 14–15.

5. Орлик, В. (2021а). Діобол Сатира I (430–390 рр. до н.е.) з півдня Кіровоградщини. *Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти: тези доповідей II Міжнародної наукової конференції, 13-14 травня 2021 р.* Кропивницький: ЦНТУ, 2021. С. 13–16.

6. Орлик, В. (2021b). Знахідки античних монет VI-V ст. до н.е. в басейні р. Тясмин. *Український нумізматичний щорічник*. Вип. 5. Переяслав, С. 5–44.

7. Орлик, В. (2022а). Монети Ольвії із Західної частини Кіровоградщини. *Катедра Universum: науково-популярний збірник праць з історії, археології, інформаційної та архівної справи*. Вип. 4.

8. Орлик, В. (2022b). Скарб дрібних монет Пантікапею та Гермонасси кінця VI – початку V ст. до РХ з Північно-Східної Кіровоградщини. *Соціум. Документ. Комунікація*. 15. С. 106–121.

9. Сальников, О. Г. Античні золоті монети з колекції Одеського державного археологічного музею. *Одеський державний археологічний музей. Матеріали з археології Північного Причорномор'я*. Вип. III, 1959. с. 243/

10. Скорый, С., Зимовец, Р. К проблеме товарно-денежных отношений у населения Восточноевропейской Лесостепи в скифскую эпоху. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Історичні науки. Вип. 21. Кіровоград, 2014. С.141–156.

Ірина П'ЯДИК

ВІДМІНКИ ТОПОНІМУ КИЇВ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ: «КИЄВЕ» ЧИ «КИЇВЕ»?

DIFFERENCES OF THE NAME OF KYIV IN HISTORICAL RETROSPECT: «KYIEVE» OR «KYIVE»?

Останні двадцять три роки я займалась упорядкуванням архіву свого батька – літературознавця Юрія П'ядика. Видано його роботу «Українська поезія кінця XIX – середини XX століття» (2010 – 2022) в 10-ти томах. Працюючи з різними українськими літературними джерелами, звернула увагу на те, що до кінця 20-х років XX ст. багато слів писалися не так, як сьогодні (наприклад, *монастир, салдат*), але головне, слово *Київ* зберігало *і* в усіх відмінках.

У газеті «Рада» – першій українській газеті Наддніпрянської України, яка